

Tema

Dansens og Musikkens rødder 60

Foreningen til Folkedansens Fremme 100 år.

Nogle træk fra tiden omkring år 1900 og foreningens stiftelse 1.

af Ole Skov

Som overskrifterne antyder, markerer denne artikel hele to runde begivenheder. For det første er det artikel nummer 60 i rækken af "Dansens og musikkens rødder". For det andet og mere væsentlige, så har Foreningen til Folkedansens Fremme eksisteret i 100 år, hvormed også folkedansbevægelsen i Danmark fylder rundt. Der var nok ikke mange, der dengang troede, at en sådan bevægelse ville overleve i 100 år, men det gjorde den altså.

Foreningen til Folkedansens Fremme (FFF) blev officielt stiftet den 13. april 1901, og er dermed landets ældste folkedanserforening.

Axel Idestrom og Edvin Falck på en turné i 1893.

I årene før 1901 opstod der flere steder i landet interesse for de gamle danse. Det var blandt andet i højskolemiljøet man fik øjnene op for denne del af den danske kulturarv.

Det var dog ikke kun på højskolerne, at interessen for de gamle danse begyndte at spire. I Stubbekøbing dannede apoteker H. C. N. Reddelien (1855-1920) en gruppe, der samledes for at danse i apotekets lokaler.

I København var Louis Scheiding (1857-1943) blevet for gammel til at være artist, hvorfor han blandt andet rejste rundt som lærer i "Cykelkørsel, Dans,

Plastik og Gymnastik". Han oprettede en danseskole, og sammensatte forestillinger med børnefolkedans på pantomimeteateret i Tivoli. Interessen for dette fik han efter at have set en svensk gruppe give opvisning i folkedanse, men han var ikke den eneste, der havde set denne forestilling.

Tilbage i tiden var det skik og brug, at når teatrene ikke kunne afsætte alle billetterne til en forestilling, blev de foræret til fattige studerende. Dette var også tilfældet i 1899, hvor den svenske folkedansergruppe "Philochoros" gav en opvisning på Dagmarteateret i København.

Philochoros betyder "ven af dans" og er navnet på Uppsala Studenternes Folkedanserforening, som blev grundlagt i 1880. Gruppen bestod udelukkende af mandlige studerende, hvoraf nogle optrådte i kvindedragter, når de gav opvisning.

Philochoros' Program under tournéen 1899.

1. Marsch.
2. Bondkadrijs. Dans från Östergötland.
3. Bondspel.
4. Skrällåt. Värmlandadans.
5. Halling. Dans från vestra Sverige.
Paus.
6. Galdans.
7. Bondspel.
8. Gammalpolka. | Gamla societetsdanser.
9. Menuett. |
10. Fryksdalspolka. Värmlandadans.
11. Trekarlspolka. Dans från Söderörn.
12. Vingåkersdans.

Paus.

Dansgille,

hvarunder dansas:

Hambo, Varsovienn, Gxdans (gammal djäknedans), Jössehäradspeiska, Väfva Vadmal, Bleking (skinkkompass), Skåning, Drufs, Rill, Renländare, Snurrebock.

Program for Philochoros' turné
i 1899.

Til Philochoros's træninger og opvisninger var der ikke adgang for kvinder, men når der var legestue, var de altid med. Det var for pigerne meget eftertragtet at blive indbudt til disse legestuer, da der jo kom mange mænd, som kunne lide at danse.

Overskydende billetter til opvisningen blev sendt til Regensen i København. Regensen er en bebyggelse for unge studerende - et kollegium, hvor også Andreas Otterstrøm (1875-1938) og Svend Lauesgaard boede. De besluttede sig begge for at benytte sig af tilbudet om gratis billetter, hvorefter de tog til Dagmartheateret for at se opvisningen i svenske folkedanse.

Til trods for at det udelukkende var mænd, der dansede, satte det de unge danske studerendes hjerter i brand. Andreas og Svend ventede hjem til Regensen med det faste forsæt, at de ville arbejde for folkedansens sag i Danmark.

Andreas's mor Sophie Otterstrøm (1838-1923) boede på dette tidspunkt i Ågade 108, 2. tv. i København. Det var en stor lejlighed, men med logerende og flere børn, hvoraf nogle ofte kom hjem for at spise, var der alligevel trangt. På trods af dette var det i denne lejlighed, at Andreas Otterstrøm i 1899 begyndte at indøve folkedanse.

De unge studerende samledes i hendes spisestue en gang eller to om ugen for med 4 par at dyrke dansen. Når der ikke var 4 par, benyttede man stole som "blinde makkerer". Det gik voldsomt til ind i mellem, så Sophie Otterstrøm havde et "slagord": "Pas på fru Gottschalk's hoved" - fru Gottschalk boede på første sal.

Ud over Andreas Otterstrøm deltog hans 3 brødre Ahrent, Christian og Carl Vilhelm også aktivt, mens søstre Cecilie og Marie ikke var med så ofte. Foruden familien deltog blandt andre Svend Lauesgaard, Klavs Vedel, Hans Christoffersen, Viggo Bay samt Sofie Aagaard senere gift Otterstrøm, Helga Zerlang senere gift Lauesgaard, Thyra Kirkelund senere gift Jæger samt Gunhilde Andersen. Spillemand var Jens Jensen Løn.

Hvad dansede de så? Jo de dansede flittigt de svenske danse, som Philochoros havde udgivet i et lille hæfte med titlen "Lekstugan", men der var også enkelte danske

Sophie Otterstrøm, der lagde hus til i folkedansbevægelsens start.

danse på repertoiret. Det var oftest danse, som deltagerne selv kendte fra deres hjemegn.

Blandt de danske danse var Berlinerkontra, som Viggo Bay kendte fra Bjerre Kro samt Firtur og "Te" æ fjar sie', som Klavs Vedel kendte fra Vestjylland. Det var dog mest de svenske danse, der "gjorde sig" både som legestuedanse og til opvisning, af hvilke man gav mange af i hele landet.

Sophie Otterstrøms stue blev hurtigt for lille, og underboen syntes da heller ikke om de ofte forekommende danseaftener. Derfor flyttede man dansested til gymnastiksalen på Dr. Starckes skole på Forchammersvej.

Så mellem jul og nytår 1900 foretog gruppen sin store "opvisnings- og legestueturné", der gik til Fyn og Jylland.

Program

ved

Opvisningen af Folkedanse,

udføres af 6 Damer og 8 Herrer,

under Ledelse af Cand. mag. A. Otterstrøm.

Orkesteret dirigeres af Hr. Capelmester Ribarsch.

1. Pahl: „Med flygende Banner“.
2. Suppé: „Banditenstreich“.

Trekvartspolska (Sverrig).

Kontradans (Falster).

× Kuldans (Sverrig).

Halvemele Tur (Falster).

× Fransk Reel (Jylland).

× Kontrasejre (Falster).

Zwilling

aggaard

Holck

3. Gounod: Fantasi af „Faust“.

4. Schubert: (a. „Traumerei“.

Komzak: (b. „Märchen“.

Smaaansæ fra forskellige Egne af Landet,

Viser i Dialekt m. m. × x dans Åhr

5. Trapp: „Gambetta“, Marsch.

6. Potpourri af „The Geisha“.

× Daldans (Sverrig).

Vingdærsdans (Sverrig).

× Der brænder en Ild (En Sangleg).

Berlinerkontra (Jylland).

× Jødetur (Falster).

Jødetur (Sjælland).

× Østjæpolska (Sverrig).

Ki-Hilunk

aggaard

Lindberg

Unummereret Gulv.

Viggo Madsen.

Unummereret Gulv.

ENTRÉ-BILLET.

0,50.

Program fra Aalborg 28.12.1900

I Ålborg blev man indkvarteret på overdådige værelser på Beiers hotel. Der var hele 2 sæt elektrisk belysning, hvilket på den tid var yderst moderne. Man dansede i "Apollo", der hørte med til hotellet. Pianisten, der spillede til opvisningen, var en tysk friherre ved navn Ribarsch, han var indbegrebet af en tysker og havde et korsformet ar over næseroden. Han var en sand mester på klaveret og var hotellets pianist og kapelmester. Han lærte sig hurtigt melodierne til de danske og svenske danse udenad. Det nummer, der absolut tiltalte ålborgenserne mest, var "Pigernes Fornøjelse" fra Samsø. Den danses af to piger til melodien "I Kongelunden". Det var Thyra Kirkelund og Ebba Holck, der dansede, og de måtte danse den flere gange.

Artiklen fortsættes i næste nummer

Efter en længere planlægningsperiode kunne de unge mennesker så tage af sted 2. juledag d. 26.12.1900. Omkring halvdelen af deltagerne samledes på Københavns Hovedbanegård og skulle med morgentoget mod Jylland. Det var dengang mere besværligt at rejse end i dag, man kørte med damptog og skulle med dampfærge over både Storebælt og Lillebælt. De resterende deltagerne havde været på julebesøg hjemme, så de kom til undervejs i Odense, Vejle og Horsens.

Den første opvisning skulle foregå i Horsens, så de gik fra stationen til Højskolehjemmet, hvor der skulle overnattes. Efter at have spist, øvede man programmet og gjorde sig klar til aftenens opvisning, som skulle foregå kl. 19.30 i Haandværker- og Sangforeningens lokaler. Da man ankom dertil, var Svend Lauesgaard der allerede, så nu var hele gruppen samlet. Man var oppe på i alt 14 deltagere - 6 damer og 8 herrer.

På den tid var der pudsigt nok flest mænd, der dansede i den københavnske gruppe, hvilket måske skyldtes inspirationen fra Philochoros. Opvisningsprogrammet var i hvert tilfælde inspireret derfra, for det indeholdt en hel del af de svenske danse fra "Lekstugan".

Den næste dag gav man endnu en opvisning i Horsens, hvorefter man fortsatte turnéen. Det blev til nogle lange rejser, for man gav opvisning følgende steder:

- d. 26.12.1900 i Horsens
- d. 27.12.1900 i Horsens
- d. 28.12.1900 i Ålborg
- d. 29.12.1900 i Kolding
- d. 30.12.1900 i Ryslinge
- d. 31.12.1901 holdt man fri i Ryslinge
- d. 01.01.1901 holdt man fri i Ryslinge
- d. 02.01.1901 i Århus
- d. 03.01.1901 i Odense
- d. 04.01.1901 i Randers
- d. 05.01.1901 i Ålborg
- d. 06.01.1901 i Rudkøbing
- d. 07.01.1901 i Ryslinge